

DAHAVSKI POROČEVALEC

GLASILO JUGOSLOVANSKEGA NARODNEGA ODBORA

Štev. 15

Dachau, dne 17. maja 1945

Broj 15

KULTURNO IN GOSPODARSKO ŽIVLJENJE SE VRAČA NA NORMALNI TIR

Srednje in osnovno šole v Sloveniji prične v torek redni pouk

LJUBLJANA, 17. maja - Ja pozdravnom večeru poveljniku 4. armade, gen. poročniku Jaksicu, je general Jaksic naglasil, da je 4. armada povsem izpolnila zaukazano nalogo in jo bo tudi v bodoče, ako bo to potrebno. Vendar je prepričan, da se bodo poročja vprašanj med Jugoslavijo in velikimi zavezniki sporazumno resila.

BEOGRAD, 17. maja - V Narodnem gledališču je bil 15. t. m. prirejen koncert kulturno-propagandnega odseka 1. armade, ki je umetniško sijajno uspel.

VPRASANJE PREHRANE

LJUBLJANA, 17. maja - Ministrstvo za trgovino odroja do 20. maja popis vseh zalog, zlasti živil pri vseh trgovcih, zadrugah in po skladiščih. Istočasno je odrejona tudi inventura za vse omenjene obrate. Prepovedano je vsako prikrivanje blaga, zlasti hrane, in ministrsko pozivlja prodajalce, naj javijo tudi zaloge, ki so jih dosedaj skrivali pred okupatorji.

LJUBLJANA, 17. maja - Osvobodilna vojska je našla prehrano Ljubljane v obupnem stanju. Zlasti dovoz živine je popolnoma ponehal zaradi porušenih železniških zvez z Dolenjsko in Štajersko; tudi mestna klavnica je bila po umikajočih se Nemcih precej poškodovana. V splošnem tudi ostale hrane ni bilo has mnogo na zalogi. Vendar se je posrečilo že sedaj, dvigniti dnevni obrok kruha od 125 na 250 g.

LJUBLJANA, 17. maja - Zaradi porušenih železniških zvez s Trstom in Gorico je bila uvedena redna prometna služba po avtobusih, ki ji je poverjeno tudi prevažanje pošte.

LJUBLJANA, 17. maja - Komanda mesta Ljubljana nujno poziva vse prebivalstvo, da prijavi ves vojaški material, ker je pod zaporo in se smatra kot vojni plen. V to področje spada tudi ves gradbeni material nemške organizacije. Td.

TEKME, SOLE, GLEDALIŠČE

LJUBLJANA, 17. maja - Za rojstni dan maršala Tita 25. maja bo prirejena iz vseh končin Jugoslavije pozdravna štafeta mladine v Beograd. Iz Slovenije bosta edšli štafeti 19. maja in sicer iz Trsta in Jesenic; urejeno je tako, da dospeta isti dan ob 9.00 v Ljubljano, nakar bosta nadaljevali tok skupno preko Dolenjske v Zagreb; kamor prispeta 21. maja.

LJUBLJANA, 17. maja - Ministrstvo za prosveto razglša, da se prične v vseh Sloveniji redni šolski pouk na osnovnih in srednjih šolah 22. maja in poziva učiteljstvo, da na odredjenih mestih nastopi svojo dolžnost.

LJUBLJANA, 17. maja - Včeraj je v radiu predaval inž. arch. Kumbarovič o razvoju partizanskega gledališča, ki se je iz početnih skromnih razmer povzpelo ob sodelovanju poklicnih igralcev na visoko umetniško raven. Partizanski gledališki odpr je postal temeljni kamen sodobnemu slovenskemu gledališču - saj bodo iz njega izšli številni igralci in igralko.

BEOGRAD LJUBLJANI

BEOGRAD, 17. maja - Beograjski radio je priobčil danes opoldne v svoji bolgarski oddaji krasno predavanje o osvobojeni Ljubljani in je v prisrčnih besedah omenil veliko vlogo, ki jo je izmučeno in do skrajnosti trpinčeno glavno mesto Slovenije imelo v velikom osvobodilnem pokretu od leta 1941., č-

tudi so okupatorji s pomočjo domačih izdajalcev poslali na tisoče Ljubljančanov v taborišča ali na prisilno delo. Govornik je prikazal Bolgarom Ljubljano v sliki, kakršna odgovarja stvarnosti in zaporednosti vseh dogodkov, ki so sli mimo nje. - Končno je omenil tudi velikansko proslavo osvoboditve na Kongresnem trgu in govore Otona Župancica, predsednika poslanske zbornice Josipa Vidmarja in delegata italijanskega delavstva iz Trsta, ki se je tudi izrekel za priključitev Trsta Sloveniji in Jugoslaviji.

NAŠ NOVI POSLANIK ODLETEL V MOSKVO

BEOGRAD, 17. maja - Včeraj je odletel v Moskvo z vsem osebjem naš veleposlanik Vladimir Popović. Ob slovesu na letališču so bili prisotni poleg sovjetskega veleposlanika Starčikova tudi podnačelnik generalnega štaba jugoslovanske vojske, gen. por. Terzić, in mnogo činiteljev iz zunanjega ministrstva. Popović je imel pred odletom kratek poslovilni govor in je v njem naglasil najtesnejše sodelovanje in stike s Sovjetsko zvezo na temelju pogodbe, sklenjene med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo.

BEOGRAD, 17. maja - Namestniki se z ukazom imenovali Veljo Stojniča za izrednega poslanika in opolnomočenega ministra Jugoslavije v Albaniji.

OD TRSTA DO RABE

BEOGRAD, 17. maja - "Omladina" je priobčila nad vse toplo pisan članek o Sloveniji po njeni osvoboditvi. Po naštetju vseh najvažnejših osvobojenih krajev v Istri, Slovenskem Primorju in Trstu je razvil v podrobnostih historijat osvobodilnega gibanja v slovenskih pokrajinah, zlasti pa v Primorju, kjer so partizani končno sestavili IX. armadni zbor borcev za osvobojenje. Plenum OF v Primorju je sporazumno z Italijani že v septembru 1943. odlogil, da so vsa pokrajina s Trstom vrod priključili Jugoslaviji. Članek napoveduje nadalje prenos osvobodilnega pokreta tudi na Koroško in stike z avstrijskimi borci za svobodo in prav tako tudi med rojake v Prekmurju, kjer je sedaj pod slovensko upravo vse ozemlje tja do Rabe, ki ga je osvobodila izpod madžarskega jarma sovjetska vojska in predala Sloveniji. - List izraza končno nado, da bo Slovenija tudi v bodoče glasnik konstruktivnega dela v Jugoslaviji, glasnik edinstva in svobode, vsi ostali jugoslovanski narodi pa hočejo čuvati svoj biser, Slovenijo do zadnje srage krvi, ker vedo kaj pomori za skupno državo.

LONDON, 17. maja - Maršal Tito je odredil umik jugoslovanskih čet z zapadnega na vzhodni breg Soca v njenem dolnjem teku. Ta odredba nima nikake zveze z rešitvijo trzaskoga vprašanja. Glede tega poročajo, da bo prispel odgovor jugoslovanske vlade v toku nekaj dni. O vsem poteku je bil obveščen maršal Stalin in pričakuje se, da bo mogoče doseči ustrezno obliko rešitve. Medtem pa izvršujejo edinice angleške in ameriške mornarice čiščenje pristanišča od min, ki jih je tam vse polno. Vsestransko se naglašja, da sedanje odredbe in želje zaveznikov nikakor nimajo namena, prejudicirati jugoslovanski zahtevam po Trstu.

CELOVŠKI TISK JE V SLOVENSKIH ROKAH

WASHINGTON, 17. maja - V ameriških uradnih krogih ponovno naglašajo, da je nujno potrebno reševanje vseh teritorialnih sporov v Evropi po mirovni konferenci. V poštev prihaja okoli 30 problemov, med njimi poleg tržaškega tudi korosko in štajersko vprašanje, dalje usoda Budekepeza in treh zapadnih italijanskih pokrajin ob vznožju Alp, ki naj bi prišle pod Francijo.

LONDON, 17. maja - Vprašanje južne Koroske s Celovcem in korektura severne meje Jugoslavije na Štajerskem je stopilo v akutni štadij. Jugoslovanski poveljnik vojnega odseka na Koroskem je izdal nazglas, da spada južna Koroska v zasedbeno področje jugoslovanske armade. V Celovcu se opaža jugoslovansko in angleško vojaštvo. Angleži imajo v rokah celovški radio, jugoslovansko vojaštvo pa celovški tisk, za prehrano skrbijo sedaj Angleži. Dočim je izdal jugoslovanski poveljnik okoli na prebivalstvo, zlasti delavstvo, naj nadaljuje z delom po obratih in na polju, da ne bo zastoja.

LONDON, 17. maja - Znanu prvaka italijanskih komunistov in socialistov Togliatti in Bonni sta resno opozorila vse neodgovorne elemente v Italiji, naj ne motijo spora za Trst med italijanskim in jugoslovanskim narodom. Togliatti je sicer naglasil, da smatra Trst za italijansko mesto, toda s slovensko okolico in jo nujno potrebno, da se najde pravi sporazum med obema državama.

BEOGRAD, 17. maja - Železniški most pri Indijli na progi Pazova - Novi Sad je bil sedaj popravljen; s tem je spet vzpostavljena zveza med Beogradom in Vojvodino.

BOJ JE KONČAN - ZDAJ SRPE V DLA

BEOGRAD, 17. maja - Poročilo generalnega štaba za 16. maj: Na področju Jugoslavije je popolnoma ponihel vsak organiziran odpor nemških in ustaških ter ostalih pomožnih čet. Naši oddelki izvršujejo zadnja očiščevalna dela v manjših zakotjih severo-zapadnega dela države.

BEOGRAD, 17. maja - V Beograd je prispelo iz Makedonije okoli 1300 prostovoljcev, ki so se namenili pomagati kmetovalcem v Vojvodini pri poljskih delih, da bi se žetev simboji pospešila. Nadaljnji dotok prostovoljcev se še pričakuje.

BEOGRAD, 17. maja - Protifašistijska ženska zveza v Jugoslaviji je naslovila Zvezi sovjetskih žen priščno brzojavko ob koncu vojne, naglasujoc budoco skupno delo obeh zvez, ki ju vože skupno trpljenje v prebiti vojni, ko so misli jugoslovanskih žen bile vedno pri toliko trpečih ženah Sirmo Rusije.

SKOPJE, 17. maja - Tukaj je bila dvodnevna konferenca vseh predstavnikov narodnih odborov v Makedoniji pod vodstvom predsednika makedonske vlade, Lale Kolišovskega. Podčrtali so odločnost Makedonije, da tudi ona doprinese vse, kar je v njenih močeh, k skupni izgraditvi federativne demokratske Jugoslavije.

ŽIVAHEN PROMET V SPLITU

SPLIT, 17. maja - Po prihodu UNHRA v Split se je pričelo delo na razvažanju prispolih zalog hrane za bližnje in daljne zajedje Dalmacije. Vsled pomanjkanja transportnih sredstev je bilo potrebno, da se transportni avioni prinesli iz Egipta vočje število traktorjev. Nadaljno težkoc so bile zaradi pomanjkanja delavcev, ker so skoraj vsi moski Jugoslovani sodaj pod orožjem. Toda ob uvidevnosti ameriških organov UNHRA in pridnosti prebivalstva ter ob pomoči vojaških specialistov se je poskušalo odstraniti vse ovire in danes delujo oskrba že prvovrstno; prenehalo je kupicenje blaga po splitskih skladiščih in čakanje parnikov na izkrcanje.

DR. LAČEK POBEGNIL S PAVELIČEM

ZAGREB, 17. maja - Skupno z ustaškimi kolovodji je pobegnil z Nemci tudi poznani hrvatski politik dr. Vlatko Laček in tako koncal svojo politično vlogo kot izdajalec lastnega naroda skupno s Paveličem.

ZAGREB, 17. maja - Ob umiku iz Zagreba so imeli ustasi namen, da v zadnjem trenutku uničijo novo radijsko postajo. Ko so se jugoslovanske čete bližale mestu, so ustasi napadli postajo. Toda sprejel jih je ogenj iz pušk in strojnic - o sobje postaje pod vodstvom inž. Barte je zlo namero preprečilo, čeprav je padlo nekaj junaskih braniteljev, med njimi tudi inž. Barta.

BENEŠ V PRAGO

PRAGA, 17. maja - Ob svojem povratku včeraj v Prago je govoril prezident dr. Edvard Beneš po radiu. Izmed ostalega je naglasil, da prihaja v Prago, da poda tamkaj českomu in slovaškemu narodu poročilo o svojem delu med vojno in mu da priložnost, da si izbere svoje nadaljnje politično zastopstvo. Izrekel je toplo zahvalo zavoznikom za veliko pomoč njegovi domovini za osvoboditev in posebno zlasti podčrtal, da se bo Českoslovaška naslonila v svoji politiki na česko in slovaško tradicijo in na novo slovaško politiko pod vodstvom Sovjetske zveze.

PRAGA, 17. maja - Českoslovaška vlada je naprosila zavozniške in prijateljske države, da bi zopet poslale v Prago svoje pooblašcene ministre in veleposlanike, ker se je zopet pričelo redno delovanje českoslovaškega državnega ustroja.

PRAGA, 17. maja - Prago je obiskala delegacija štaba Eisenhowerovega glavnega stanja in je bila slovesno sprejeta po predsedniku csl. vlado dr. Firlingerju.

NEMACKA POD NABZOROM

BERLIN, 17. maja - Zastupnik generala Eisenhowera v medju-savozniškom odboru u Berlinu, general Clay, dao je sinoč novinarima jednu izjavo, posvečenu ciljevima savozničke uprave u Rajhu. Tom prilikom, američki general rekao je pred ostalim: "Naš je prvi cilj izvođenje pred sud i kažnjavanje ratnih zločinaca. Dönitz i Göring su zatvoreni. Mnogi nacionalsocijalistički finansijeri i industrijalci zatvoreni su. Već važni funkcioneri, koji su bili članovi stranke, otpušteni su iz državno službe. Američka vojska zadržaće se dugo u Evropi. U Nemačkoj, ako bude potrebno, biće ugušen u koronu svaki pokušaj da se obnovi nemačka vojna sila. Saveznici namaju namere da svojim uvozom poboljšavaju današnje stanje nemačko ishrano. To se biti učinjeno samo u slučaju ako se današnja umorena oskudica u izvoznim krajevima pretvori u glad, koja bi zahvatila veća područja Rajha. Nemačka industrija moći će da radi samo ukoliko to budu zahtevalo potrebe saveznika i snabdevanje zemlje lekovima."

AMERISKE ODREDE NA BAVARSKEM

MÜNCHEN, 17. maja - Tukajeni radio je razglasil, da bo bavarska črna vojska (Volkssturm) poslana domov in vsi njeni pripadniki zaposleni pri obnovitvenih delih, zlasti pa v poljedelstvu, da se zagotovi prehrana dežele.

MÜNCHEN, 17. maja - Poveljnistvo mejnih čet ameriške vojske opozarja prebivalstvo, da je prepovedan vsak prehod meje brez dovoljenja oziroma brez spremljstva ameriških vojakov. Po naredbi poveljstva imajo straže strog nalog, da neposlušne postrelo.

Likovi iz logorske kronike:

DEBELI KARLO, BLOKAČ 14. BLOKA

Četrnajesti blok je bio zatvoren blok. Sa obe strane ograđen gustom bodljikavom žicom. Gladni drugovi u pocpanim odelima i cipelama jedva su se vukli po strašnoj vojavnici i snegu oko zice, prozora i kapije ovoga bloka, očekujući od svojih drugova parče "organizovanog" leba ili par kašika nazov' supu, jer su na ovom bloku stanovali drugovi koji su radili u kujinama, magacinima i magacinu za odelo. Među mnogim tim heftlinzima video si drugove sa slovom J, koje ga je legitimisalo kao Jugoslavena.

Čuo si iznemogli glas koji je jedva izgovarao: "Druže, zemljače, ima li što za mene?" Odgovor je često glasilo: "Nema druže, danas se nijemoglo ništa, bio je pretres od feraltera". Dok si malo tako kroz žicu razgovarao iz mraka se je iznenada odnekuda kao besan policijski pas sa najgrubljim psokama bacio na tebe stari debeli Karlo sa svojom nogom! To je bio naš blokač, prodana duša i strašan eksponent nacističkog fašizma. Tukao je taj sve a naročito Ruse i nas Jugoslaveno, nazivajući nas banditima. Tukao je dok smo padali krvavi i često onesvešteni. Nas je tukao naročito, jer je znao da smo izraziti protivnici i borci protiv fašizma. Svaku tuču objavljivao je pred čitavom stubom sa pretnjama, da će u buduću još više tući, podvlačeći otvoreno odlično veze sa (sufaj) lažerfirerom zloglasnim krvnikom Rupertom.

Slučaj je hteo da sam odredjen spavati na 2. stubi ovog bloka, gde je stanovao i krvnik, blokač. Imao sam prilike kroz nekoliko meseci da vidim puno grozote, nepravdi, šikanacija, i upoznam njegove podle nečovečanske metode. Čitave noći taj zlikovac nije spavao; i ako si malo sanjiv, škripnuo vratima kad si izlazio u klozet, on te je već onog momenta našao u klozetu i batine su padale kao kiša!

Često puta kad bi došli iz komande umorni i gladni nalazili smo naše ormare sve ispremetane ili ispražnjene, da nismo imali porcije i kašike, te tako ostali bez ručka ili večere. Još si mu se morao javiti da namesto ručka dobiješ Karlovu porciju (batina)!

Težak je život bio na ovom bloku a naročito za nas Jugoslaveno jer smo bili malobrojni. Kao Jugosloven uvek si dobio najgori krevet, i to ne sam kao ostali već sa jednim ili često sa dvojicom drugova, razume se dalje, uvek najgore deke i to jednu, dok su drugi imali po dve - tri, a neki čak i po četiri - pet; najgore spinte, porcije, ručnike i sve drugo. Za Jugoslaveno - bandite kako je on govorio, to je i previše. Ovaj krvavi nacistički policajac, krivac je za živote mnogih drugova koje je on na transporte, ili na IV stubu 27 bloka - Strafstubu, poslao.

Jednom rečju, četrnajesti blok bio je zatvor u zatvoru, odnosno logoru u kojem već godinama nacističko-fašističkog terora, čovek nije predstavljao čoveka, već samo jedan četvoro, peto ili čak šestocifrani broj kojeg je mogao i najobičnija SS-ovačka hulja ili njihov verni sluga, kao naš Karl Wagner, za uvek izbrisati u svako doba bez da ikom odgovara!

Mi smo sada oslobođeni, a "naš" Karlo sa svojim gospodarima našli su svoje mesto u bunkeru, te drugovi sa bloka i celog logora sa velikim interesovanjem očekuju sudjenje tog krvavog zlikovca.

BEOGRAD. - Maršal Tito je izrekao 3. jugoslovanski armadi pod vodstvom gen. poročnika Roste Nadža zahvalo domovine ob zaklju-

OB OSVOBODITVI ŠTAJERSKE

Takoj po vdoru okupatorske vojske na Štajersko, spremlja ne od 5. kolone, ki je bila sestavljena iz nemške manjšine in slov. janičarjev, povezani v takozvani "Kulturbund", se je začelo zversko in ponižujoče delo. Že prve dni so trumoma vleklili slov. inteligenco v izselitveno taborišče v Melju. Slov. učiteljstvo so poklicali na takozv. "Umschulung", jih spravili v taborišče na grad Borl, kjer so bili izpostavljeni mučenju in končno izseljeni. Za temi je prišel na vrsto narod, dvakrat na teden je romala brezkončna procesija štajerskega ljudstva, počasi slovenske pesmi v prognanstvo. S pripravljenimi kočeci smo obično podnevi in ponoči čakali, kdaj pridemo na vrsto in nastopimo pot na Kalvarijo. Mladina se je razbežala po vsej deželi. Slehernega slov. zidarja in tesarja je "Arbeitsamt" poslal na prisilno delo v Ukrajino graditi taborišča za slov. ljudstvo, ki ga je okupator nameraval preseliti iz lepih slovenskih gor. Štajerska je bila zemlja, od koder je okupator razprši slovenski živelj po vsej Evropi.

Malemu delu slov. ljudstva, ki je še ostal na domačih tleh, je sovražnik sežgal slovenske knjige, prepovedal slov. jezik in opremil urade in trgovine z napis: "Sprich deutsch, die Sprache ist Ausdruck deiner Gesinnung", "Wer nicht deutsch spricht, wird nicht bedient", itd.

Ljudstvo so sortirali v politično organizacijo "Heimatsbund". Na vsakih par hiš so postavili političnega agenta "Blockleiterja", ki je pazil na kretanje vsakega posameznega človeka in poročal tedensko preko "Zellenleiterja" na "Ortsgrupe". Razen tega so postavili v vsakem kraju 10 in več pol. poverjenikov, plačanih po 12.-RM na dan, ki so imeli nalogo denuncirati ljudstvo. K temu se se ustanovili "Vehrmannschaft", "Landwache" in "Stadt wache" ter pomnožili orožništvo in policijo.

Kljub vsemu je naš narod sprejel borbo in z orožjem v roki napadal sovražnika, kjer se je dalo. Začela se je Golgota. Sodni zapor v Mariboru se je prenapolnil, liste streljanih partizanov so se vrstile teden za tednom. Mnogi tukajšnjih pripornikov so skozi zamrežena okna sod. zapora gledali streljanje svojih tovarišev, slišali so zadnje vzklrike: "Živela Jugoslavija", "Živela svoboda", "Živel tovariš Stalin", videli so krvava trupla tovarišev na potrošni zagovini, in janičarske krvnike, ki so s strelji iz bližine morili pravkar iz njih srede odpujane tovariše. Bili so dnevi, ko je ves Maribor drhtel v grozi in si mašil ušesa, da ne bi slišali ves dan se ponavljajočih salv iz dvorišča sod. zapora, kjer so streljali partizane in talce. Mnogi tukajšnji priporniki so dnevno na jutrnjem sprehodu gazili krvava tla in gledali do 1. nadstropja okrvavljeno zidovje kazniškega dvorišča.

Vsa ta grozna pobijanja niso ustavila borbe. Nismo hoteli zapustjati za ostalimi predeli Slovenije. Naše edinice so se večale iz dneva v dan, vsak ustreljen partizan je zbudil 10 novih k delu in borbi. Tako se je štajerski del slov. življa sam boril za svojo svobodo, četudi pod najtežjimi okolnostmi, ob odsotnosti cveta štajerskih Slovencev, ki je bil izseljen. Streljanja so se množila, in prenesla v druge manjše kraje, ukrajinski izdajalci so nam pozigali domove in morili žene in otroke, toda tudi to nas ni ustrašilo, vztrajali smo v borbi do konca z zavestjo, da smo s svobodo sami priborili in s tem doprinesli svoj delež na zrtvenik slov. in jugoslov. svobode. Hl.

AMERIŠKI GENERAL POZDRAVLJA NAŠE TITOVKE

V torek, jg. obiskal revir ameriški sanitetni general dr. Fox s štabom visokih sanitetnih oficirjev. Sanitetni general dr. Fox je šef tako zvane komisije za pobijanje pegavca. Visokega gosta je v zastopstvu vodje revirja tov. dr. Blahe sprejel in pozdravil njegov namestnik dr. Mis.

Sanitetni general dr. Fox je pregledal v revirju posamezne oddelke in izrazil svoje občudovanje nad čistoto, še posebej pa je v tem pogledu pohvalil kirurški oddelek. Zanimal se je pri tov. Misu za potek epidemije pegavca. Dejal je, da se mu zdi, da je epidemija pegavca že pri kraju in da bo zaradi tega možno karantensko dobo skrajšati in poslati pripornike čim prej domov.

Pri prihodu v revir se je general posebno živo zanimal za titovke, ustavljal je spotoma naše fante, ter se, vidno vyzadoščen, z njimi prijazno pogovarjal. Dejal je, da je bil v sredo preteklega tedna sprejet pri marsalu Titu in z zadostnim pokazal Titov autogram, ter omenil, da je bil pegavec razširjen tudi nekje v bližini Tuzle.

Dr. Fox se je, živahno pozdravljen od navzočih, podal s svojim spremstvom na pregled ostalega taborišča.

ZASTOR IZNAJ TABORIŠČ SE DVIGA

LONDON - Reportaži o pripornikih taborišč v Nemčiji, ki jo je v torek dal radio, bo sledil še niz nadaljnjih poročil. Zloglasno taborišče Dachau je bilo ustanovljeno leta 1933. po Himmlerju in Heidrichu, dočim je Göring zgradil Sachsenhausen pri Oranienburgu severno od Berlina. Prvi inspektor taborišč je bil Teodor Eicke. V letu 1936. je sledila zgraditev tabora v Buchenwaldu za žide, kasneje pa so se vstila ostala taborišča: Belsen, Flossenburg, Stutthof, Mauthausen, Osviencim, za ženske Ravensbrück. - Govornik je naglasil, da je bilo početje načistične stranke znano vsakemu Nemcu in je popolnoma javlov zagovor, da niso vedeli za grozovitosti po taboriščih. Saj se je povsod šepetalo o strašnih razmerah in početjih oddelkov SS s priporniki in tudi inozemstvo je postopoma izvedelo o vsem. Zategadelj je več soodgovoren za dogodke po taboriščih in bo temu primerno tudi moral odgovarjati, saj ni storil ničesar, da bi preprečil divjanje oblastnikov strank proti političnim pripornikom.

LONDON - Radlo je včeraj nadaljeval z reportažo o položaju po nemških pripornih taboriščih in zlasti popisal razmere, kakršne so bile ob prihodu ameriške osvobodilne vojske v taborišču Buchenwald. Razlikovale se niso mnogo od razmor v našem taborišču, le da je bila umeljivost še večja kakor tukaj. Metode in sredstva za množestveno mučenje in izgladovanje pripornikov panso bila ista, kakor jih poznamo mi.

BERLIN - Pri raziskovanju prostorov v propagandnem ministrstvu so našli cel sistem podzemeljskih dvoran in drugih prostorov za uradovanje, kakor tudi razsežno mrežo podzemeljskih hodnikov, opremljenih deloma celo z majhno električno železnico. Odtod je vodil dr. Göbbels v zadnjih dneh svojega ministriovanja obrambo Berlina in oddajal s pomočjo posebne radijske oddajne postaje svoja povelja. Zveza z bližnjo palačo vodstva Gestapa je bila izredno prično urejena.

PARIZ - V francoskih rudnikih dela že nad 30 tisoč pripadnikov SS.

KAPITULACIJA POPOLNOMA IZVRŠENA

MOSKVA - Kapitulacija vseh nemških čet na ruskih frontah je popolnoma izvršena, vsi oddelki nemške vojske razoroženi in so upoteni v vojno ujetništvo na ozemlje Sovjetske zveze.

LONDON - Število podmornic za dolgo plovo, ki so se že predale angleški mornarici se je povzpelo na 46. Dalje so Angleži zaplenili tudi 81 malih podmornic, dočim jih je bilo na stotino poškodovanih še med boji v ustju Scholde, ko so vedno iznova poskušale motiti prevoz oskrbovalnih parnikov z Atlantika v Antwerpen.

BERN - Ameriške čete so osvobodile bivšega predsednika španske vlade Caballera.

VELIKO DELO SOVJETSKIH SAPERJEV

MOSKVA, 16. maja - Veliko delo so opravili sovjetski saperji po umiku Nemcev iz Rusije. S skrajno previdnostjo so preiskali vse železniške proge in zgradbe, vse ceste, mostove, razna poslopja in celo polja. Delo je bilo kronano s polnim uspehom; odstranjenih je bilo na milijone min pod železniškimi pragi, postajami, poslopji, v promogovnih skladiščih in celo na poljih, med posejanim žitom.

DUNAJ, 16. maja - V dunajski državni operi je priredil kulturni odsek IV. ukrajinske fronte vrsto nad vse uspešnih koncertov in plesnih večerov, ki so bili odlično obiskovani in so imeli tudi umetniško popoln uspeh. Kritike dunajskih listov so nad vse laskave.

SE O MELJSKI VOJAŠNICI

Med čitanjem "Dahavskega poročevalca" sem v sredo naletel na brzojavko, ki govori med drugim o ustrelitvi 300 spodnještajerskih duhovnikov v Meljski vojašnici v Mariboru. Najhujšo Golgoto pa, so naši ljudje preživljali na dvorišču sodne jetnišnice v Mariboru, kjer je bilo v velikih skupinah ustreljenih nad 1000 ljudi, po večini kmetje in proletarci - koliko v manjših, pa nihče ne ve. Tisočkrat preluknjano obzidje in do prvega nadstropja s krvjo oskropijena stena jetniškega poslopja je živa priča te moritve. Okrog tega smo se morali jetniki vsako jutro pol ure sprehajati, da smo videli usodo, ki nas čaka v par dneh.

Druga mučilnica je bila v poslopju Pinter-Lenard, kjer jo imel Gestapo v letu 1942. svoje prostore. Tam so nas večkrat mučili do nezvesti.

Kar se 300 duhovnikov tiče, ki o njih govori poročilo iz Maribora, se je pri prenosu očitno po pomoči vrnila ena ničla. (To vest so v enaki obliki dali radio Ljubljana, Beograd in London. Op. ur.) Od začetka smo vedeli za vse žrtve, ki jih je ugonabljal Meljska vojašnica, a duhovnikov ni bilo med njimi. Spodnještajerski duhovniki so bili v velikem številu prignani na Hrvatsko. Pač pa jih je bilo pozheje nekaj med drugimi v raznih skupinah ustreljenih na jetniškem dvorišču. Z množicem pa so prelivali kri za svobodo naroda družinski očetje in matere, mladinci in mladinke.

L.F.

SAN FRANCISCO - Na predlog Kanado je bil priznan Franciji znečaj veselo in s tem stalni sedež v komisiji za izdelavo in izvajanje pakta o svetovnem miru.

NAPOLI - Tukaj sta se včeraj sestala italijanski voditelj soc. demokratov Titto Nenni in voditelj francosko soc. dem. stranke, Leon Blum. Razpravljala sta zlasti o ustanovitvi nove socialno demokratske internacionalne centrale. Nato je odšel Blum v Paris. Do poloma je bil Blum priprt v taborišču Buchenwald skupno z ženo in hčerko.

BORCI OF, STRNIMO SVOJE VRSTE

Tajnik Mednarodnega komiteja je danes osebno izročil ameriškemu poveljniku spomenico Jugoslovanskega narodnega komiteja. Mednarodni komite je potrdil resničnost naših navedb ter je spomenico toplo pripotočil.

Mi Jugoslovani se nahajamo tu v taborišču v težkem položaju. Poslali smo spomenico ameriškim oblastem; zahtevali smo pa se osebno razgovor s predstavniki ameriške vojske.

Na zadnjem sestanku sovjetskih, čeških in jugoslovanskih zastopnikov smo ugotovili, da smo vse tri narodnostne skupine v enakem položaju. Cesar mi nismo dosegli, tudi Rusi in Čehi ni so dosegli, razen da so jih obiskali delegati njihovih vlad. To je izven moči nas samih in čakati moramo, da pride kdo iz domovine. Iz tega sledi, da tudi ne leži krivda za položaj na Jugoslovanskem narodnem odboru, ampak na okoliščinah, ki jih do sedaj kljub vsemu prizadevanju nismo mogli po naših željah urediti. Vsaj Čehi ali Rusi bi morali imeti večji uspeh, pa so tam kjer mi. Vsi odbori se storili, kar so mogli. Od sedaj bomo v vseh vprašanjih nastopili skupno z Rusi in s Čehi.

Prav tako pa moramo tudi Jugoslovani ostati složni. Ne smejo nas razdvajati razne govorice in lažne parole. Naši dobri borci in sodelavci OF v domovini hodojo, da ostanemo složni na liniji naše vlade z jasnim pogledom na vse težave in probleme, ki stojijo pred nami. Zato pozivamo vse naše borce in sodelavce OF, da složno nastopajo in skupno delajo po sobah, po blokih, po oddelkih in sploh povsod. Omahljivo, ki so prišli k naredni osvobodilni borbi se le, ko je bil položaj že razčističen, se umaknejo z dela pri vsaki večji težavi, kakor so to storili doma, če je položaj postal težji. Tukaj kakor doma z malenkostno, neupravičeno kritiko samo ovirajo naše delo. Več primerov imamo, ko so prav ti kritiki, ko smo jih hoteli pritegniti k delu, delo odklonili. Potrebujemo kritiko, a ta mora biti pozitivna, mora odstraniti morebitne napake, pospeševati naše delo, sicer ostane prazna, puhla besoda, ki samo razdira. Taki ljudje bodo tudi doma element, ki se bo pred vsako težavo ustrašil, umaknil in s tem oviral izgradnjo naše domovine.

Nadalje so pa med nami še posamezniki, ki so nasprotniki naše narodno osvobodilne borbe in ki jim je današnje stanje trn v peti. Ti ljudje bi radi videli, da se vrnejo k nam zopet drnvi vojno-fasističnih diktatur in polhitlerjevskih režimov. Ti ljudje zavestno z lažnimi vestmi in z razmerami, ki so od nas neodvisne, cepijo naše vrste in izpodkopljujejo zaupanje v našo moč tu v taborišču in celo v našo vlado doma. Dožnost vsakega Jugoslavana, ki stoji na liniji Titove vlade je, da pazi, odkod prihajajo različne neresnične vesti. Vsak naj si dobro ogleda osebo, ki cepijo naše vrste, pa bo videl odkod veter vleče. Zato vsi borci, vsi sodelavci OF in sploh vsi, ki stojijo iskreno na strani Titove vlade, strnimo svoje vrste, ker v tem je naša moč. Ne dopustimo niti poskusa, da bi kdo cepil naše vrste, ker edino na ta način nam bo zagotovljen uspeh, da se zboljša naš položaj in da se čim hitreje vrnemo v domovino.

Z O D D E L K A Z A T B C

Na oddelku za TBC se nahaja tačas 88 bolnikov Jugoslovancev. Z ozirom na to, da tukajšnje podnebje absolutno ne odgovarja bolnim na pljučih, se bo stanje teh bolnikov iz dne-

va v dan slabšalo. Pr hranbene in stanovanjske prilike, kar tudi zdravniško naprave niso v skladu s potrebami zdravljenja tuberkuloze. Ker je velikemu delu naših tovarišev potrebna nu na kirurška pomoč, ostalim pa smotno zdravljenje, zahtevamo, da se bolniki takoj repatriirajo, da se jim s tem omogoči nujno potrebno zdravljenje.

Tuberkuloza je znana bolezen, ki zahteva dolgotrajnega in strpnega zdravljenja ob dobri hrani in zraku po zdravniških specialistih, katerim so na razpolago naprave in instrumenti za kirurško zdravljenje. Tukajšnji revir ne more ustrezati navedenim pogojem, zato smatramo da je to naša prošnja popolnoma utemeljena. Pričakujemo, da bomo pri oblasteh našli na uvidevnost, da nam bodo omogočili takojšen povratek v domovino, ker malo število 88 ne predstavlja nobenega transportnega problema.

Bolniki

NEMCIJA POD Z VEZNIŠKO UPRAVO

Po dogovoru med min. preds. Churchillom in pomočnikom generala Eisenhowerja, gen. Clavyjem, bo upravljanje Nemčije v načelu poverjeno Nemcem samim, toda pod najstrožjo zavezniško kontrolo, ker zasedbene oblasti niso pripravljene, da bi se bavile s drobnimi nemškimi upravnimi vprašanji. Pač pa je general Clavy po razgovoru s Churchillom naglasil naslednje: Predvsem je potrebno, da se pozovejo vojni krivci na odgovornost. Admirai Dönitz in Göring, ki sta naša jetnika, bosta odpeljana iz Nemčije in potem sojena. Prav tako spadajo med vojne zločince vsi nacistični finančniki in industrijalet, ki bodo odšli na tako dolgo, da bodo vedeli, kako so morali delati priporniki po nemških taboriščih za tuje gospodarja. Američani so trdno odločeni, da ostanejo prav dolgo v Nemčiji in hodojo upravljati njim pripadajoči del popolnoma vojaško, dokler povsem ne zatroje pruskega militarizma. Glede prehrane je izjavil gen. Clavy, da bo ostal pri sodanji deležih, ko prejema posameznik 1150 kalorij z njimi vase; dovoza iz inozemstva ne bo nikakega in morajo torej Nemci sami poskrbeti, da se položaj jeseni ne bo poslabšal. Nemška industrija bo obnovljena le v toliko, kolikor bo služila zaveznikom oziroma bo potrebna za izdelovanje različnih zdravil. Murphy, politični svetovalec Eisenhowerja, je izjavil, da bo OKW (nemško vrhovno vojno vodstvo) obstajalo pod vodstvom Dönitza le kratko dobo, da popolnoma izvede demobilizacijo nemške vojske, kakor bo razpuščeno, Dönitz pa deportiran. Glede postopka proti vojnim zločincem bo 31. maja konferenca vseh zainteresiranih držav v Londonu. Zadržane države so imenovale v zadevno komisijo člano najvišjega državnega sodišča v USA, da sodelujejo.

Informacijski odsek. - Pri Jugoslovanskem narodnem odboru se je ustanovil informacijski odsek, ki posluje dnevno od 8.-12. in od 14.-17. v prostorih repatriacijskega oddelka poleg nogometnega igrišča. Ker se odbor in njegovi posamezni člani preobremenjeni z delom, naj se tovariši v bodoče obračajo po informacije in s posameznimi vlogami na informacijski odsek.

Naivocji demant sveta. - V London je prispel največji doslej najdeni demant. Njegova teža znaša preko 770 karatov. Ta onjak med demanti je našel neki delavec v Sierra Leone.

EVAKUACIJA TABORIŠČA SE JE ZAČELA

Te dni smo preživljali težke ure, polne zdvajanja in bojazni. Radost, ki jo je vzbudil v nas prihod ameriške vojske, so nam dodobra izpodjedli razni obeti in ukrepi, ki so iz dneva v dan prevračali položaj. Iz dneva v dan se je povratek bližal in oddajeval, iz dneva v dan so se nam odpirale nove vznemirljive perspektive. Na ducate obljub je ostalo neizpolnjenih, na ducate napovedi se je razblinjalo v nič! Ujeti smo bili v karanteno, a pogavec ni hotel - in, se noče - pojenjati. Vmes jo prišla selitev v Schleissheim. Obljubljeni so nam bili dobri, boljši prostori, pa se je izkazalo, da nas pošiljajo v mračno, razbito kasarno, ki ne ustreza niti najskromnejšim pogojem. Vemo domnevati, da so med nami in ameriškim poveljstvom na delu neke temne sile, ki hočejo zavleči našo rešitev, toda hored, ki ga vidimo, in nesmotrnost, ki jo kažejo ukrepi, sta nam upravičeno vzbujali zaskrbljenost in nemir.

Zdaj se nam zdi - vsaj upamo tako - da je tudi na odlučujočem mestu prevladalo spoznanje, da tako ne moremo dalje. Karantena, ki je med vsemi zadržki za naš povratek, kar smo jih čuli doslej, veljala za najtehtnejšega, je po vsem videzu, izgubila svojo veljavo. Za manjšimi skupinami najpodjetnejših, ki so najprej na tihem, nato napol javno zapuščale taborišče, so zdaj začeli odhajati že prvi legalni transporti. Del Francozov je, kakor pripovedujejo, že odšel domov, zdaj se pripravljajo Čehi, da vzamejo slovo. Njihov zastopnik kapitan Falta, ki je bil pred nekaj dnevi s privoljenjem ameriškega poveljstva odpotoval v Prago, da pri domačih oblastvih doseže potrebno pomoč, se je včeraj vrnil, in kakor čujemo, je že nasnovan prvi transport, s katerim nas zapuščajo manjšo število višjih činskih oficirjev in političnih osebnosti. Sprito razbitih prometnih razmer, ki vladajo v Evropi, razumemo, da veliki transporti, ki bi cele narodnostne skupine pobrali s seboj, ta trenotek še niso mogoči, razveseljuje pa je dejstvo, da se evakuacija vsaj na drobno vrši.

SCHLEISSHEIM OPADEL Z DNEVNEGA REDA

Ko pišemo te vrstice, so nam v uredništvo prinesli novih dobrih vesti: Do konca prihodnjega tedna bodo vsi Francozi zapustili Dachau. Ženske, ki zdaj bivajo v zunanjem delu taborišča, bodo prav tako postopoma odšle. Bolniki, ki bodo izpuščeni iz tako imenovanega ameriškega lazareta, ostanejo, izven ožjega taborišča. Preseljevanje iz notranjega taborišča na stran žice so bo intenzivno nadaljevalo. Za Ruso so že našli primeren poslopja, včeraj pa so se tudi zastopniki našega odbora mudili zunaj, da se ogledajo za novim bivališčem, v katerem bi mogoče prebiti te zadnje dni. Pravkar smo prejeli tudi zagotovilo, da je Schleissheim padel z dnevnega reda. Naš narodni odbor je že storil potrebne korake, da se tovariši, ki so se bili že preselili, brez odlašanja vrnejo.

"WILDPARK" BO ODRIT

Upajmo, da prizadnavanje našega odbora za našo preselitvijo preko žice ne bo ostalo zaman. Enako velike važnosti, kakor je dejstvo, da dobimo človeku dostojno zdravstvenim predpisom ustrazajoče bivališče, je tudi dejstvo, da pridemo Jugoslovani do svoje skupne strohe, če je bilo že pomol med pripadniki različnih narodnosti po blokih - pa tudi po komandah - mnogo trenj, je v teh napetih nervoznih dneh neustrešnosti se mno-

go narasla. Dotlej, da odidemo s tega prokletega kraja, nam je treba brez pridržka vsaj toliko ustreči, da si lahko uradimo malo znošnejše bivanje med seboj. V načrtu je - če ta načrt ne bo spot prevržen - da se v doglednem času vse narodnosti razen Poljakov preselijo onstran žice. Za one, ki bodo ostali tostran pregraje, pa bodo odprli prehod v "Wildpark", da se bodo lahko naužili sonca in svežega zraka sredi zelenja.

PAKETI RDEČEGA KRIŽA IN NAŠA POSLANICA

Na koncu še nekaj drobnih: Prispeli so paketi Mednarodnega Rdečega križa za vse narodnosti v taborišču. Število in pa ključ za razdelitev še nista znana. Ameriški Rdeči križ nam bo priskrbel dopisnice, s katerimi bo mogoče svoje obvestiti o našem bivanju in zdravstvenem stanju. Prvi bodo te dopisnice dobili na razpolago pripadniki zapadnih narodov. - Lastnino tovarišev, ki so pomrli ali so bili odšli na transport, tako da jim je ni mogoče izročiti, bo prevzel Jugoslovanski narodni odbor.

In nazadnje najvažnejše: Poslanico našega odbora je prejel ameriški general. Upamo, da bomo kmalu lahko poročali o njegovem odgovoru.

KAPITAN SCERBAKOV DRUGIČ MED NAMI

Naše taborišče je danes vnovič obiskal kapitan sovjetske vojske tov. Scerbakov. V spremstvu predsednika Mednarodnega komiteja priporočnikov, tov. generala Mihajlova, je našlo - vil na zbrano rusko priporočnike nekaj besed, pozivajoč jih, naj disciplinirano čakajo nadaljnjih pojasnil o repatriaciji, ki bodo sledila v najkrajšem času, ko se zopet vrne v naše taborišče.

V Katovicah se je pod predsedstvom generala Zalaskoga sestel pokrajinski ljudski svet in se bavil prvenstveno z zadevami, ki se tičejo vojvodstva gorenjeslozijskega. Izrekel je soglasno zaupanje osrednji vladi v Varšavi glede pravičnega vodstva notranje in zunanje politike in ostro nastopil proti emigrantski vladi v Londonu, ki stvarno ne predstavlja niti poljskega naroda niti njegove volje in samo meša položaj. Ameriški vojaki in Nemci. - Marshal Eisenhower je izdal zelo strogo odredbo o obveščanju zasedbene vojske s predstavniki nemškega javnega življenja in prebivalstvom vobče. Grajal je že zdaj preprijazni nastop častnikov z najvišjimi upravnimi uradniki in ga v bodoče propovedal. - Upravljanje ozemlja pod upravo ameriške vojske je poverjeno velikemu štabu uradnikov, uprava sama pa ustreza v glavnem dosednji razdelitvi nemške uprave na 12 ministrstev. - Pripravlja se med prvimi važnejšimi odloki otvoritev vseh najvažnejših sol. Norveška partizanska vojska je štela preko 40.000 bojevnikov in je znatno pripomogla k osvoboditvi. Orožje je dobavila Anglija. V Oslu je pred dnevi pričel sodni postopek proti Quislingu in sodelnikom. Državni tožilec najvišjega sodišča je predlagal za vse smrtne kazni. Iz Norveške. - Včeraj se po vsej državi praznovali državni in narodni praznik. - Prince Olaf je bil imenovan za predsednika nove civilne uprave. - V Bergen je prispelo okoli 20 angleških vojnih ladij. Sprejem je bil nad vse svečan.